

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič a Din 2.—, do 100 vrt 2.50, od 100 do 300 vrt 3.—, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo
Ljubljana, Knafova ul. 5
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODRUŽNICE:
MARIBOR, Grajski trg št. 8. — CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190.
NOVO MESTO, Ljubljanska c., tel. št. 26. — Jesenice, Ob kolodvoru 101. —
Račun pri pošti, ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

NAPETOST MED ITALIJO IN FRANCIJO

Polemika italijanskega tiska s Herriotom — Italija na čelu nezadovoljstev

Rim, 19. avgusta. Te dni je bivši predsednik francoske vlade in vodja radikalov Herriot objavil v nekaterih ameriških in španskih listih članek o italijansko francoskih odnosih. V tem članku predvsem naglašajo, da vodi Italija nevarno politiko, ki more napetost v francosko italijanskih odnosih ne samo povečati, temveč povzročiti tudi nevarne zapletitve v Evropi. Herriot je opozoril, da so zadnji govori Mussolinija odkrili prave namene Italije in postavili Italijo v vrsto onih držav, ki so nezadovoljne s sedanjo ureditvijo Evrope, tako da danes načeljuje nezadovoljstvo in spravlja v nevarnost celo mirovne pogodbe. Končno očita Herriot fašistični vladi, da potem svojega tiska vodi srdito kampanjo proti Franciji, ki jo skuša na ta način očrniti pred italijansko javnostjo ter zvaliti na francosko vlado krivdo, ker se doslej niso mogla urediti razna politična vprašanja kakor n. pr. vpra-

šanja ureditve pomorskega oboroževanja, od katerih so odvisni dobri odnosi med Rimom in Parizom.

Tega Herriotovega članka fašistični tisk ni registriral, temveč je šele včeraj »Giornale d'Italia« skušal pobiti njegove trditve. »Giornale d'Italia« povdarja v svojem odgovoru, da vodi francoski tisk obrekovno kampanjo proti Italiji in da francoska vlada tolerira pisanje italijanskih protifašističnih listov, ki izhajajo v Parizu in Nizzi, dočim je pisanje fašističnega tiska konkretno in lojalno in so vse trditve, da vodijo italijanski listi kampanjo proti Franciji, zato neresnične. Zatem opozarja »Giornale d'Italia« Francijo, da je glavni vzrok vseh nesporazumov med Italijo in Francijo v tem, ker so bile žrtve in napore Italije za skupno zmago zaveznikov v vojni mnogo večje od onega, kar je bilo Italiji zajamčeno s pogodbo, ki je bila sklenjena 1. 1915 v Londonu pred njenim vstopom

v vojno. Herriot, piše »Giornale d'Italia«, skrbi italijanska smer zunanje politike in mu ni prijetno, ker noče biti Italija v isti meri kakor Francija ljubosumna čuvarica neokrnjenosti mirovnih pogodb. Italija ni kakor Francija navezana na mirovne pogodbe, ki baš po volji Francije ne morejo imeti za Italijo kakšne posebne vrednosti, tem manj, ker se pogosto tolačijo in uporabljajo od Francije kot politično sredstvo proti italijanskim interesom. Zagotavljamo pa Herriotu, piše »Giornale d'Italia«, da se zmagovalna Italija zaveda svoje zmage, in da ne zapuša mirovnih pogodb, ker se noče prištet med premagane. Kljub vsemu temu vodi Italija izključno miroljubno politiko. Jalovi so vsi poskusi, zaključuje italijanski list svoje izvajanje, da bi se miroljubna politika Italije predstavila v slabi luči in reformirala na podlagi govorov Mussolinija, ki so bili mirni in so imeli točen ter določen cilj.

Borba za mesta v Svetu DN

Za izpraznjena tri mesta v Svetu Društva narodov kandidira sedem držav

Zeneva, 19. avgusta. V poučenih krogih trdijo, da se bo na prihodnji skupščini Društva Narodov, ki se sestane meseca septembra, vršila ostra borba za izpopolnitev izpraznjenih mest v Svetu DN, ker je potekel rok zastopnikov Kanade, Kube in Finske v njem. Za ta tri mesta bo kandidiralo 7 držav in sicer Norveška, Guatemala, Kitajska, Portugalska, Belgija, Grčija in Irska. Smatra se kot gotovo, da bo mesto Finske dobila Norveška, ker je običajno, da imajo severne države vedno po enega zastopnika v Svetu

DN. Prav tako je verjetno, da bo Guatemala dobila mesto, ki ga je doslej imela Kuba, in da bo tako Južna Amerika zastopana v Svetu DN. Tretje mesto je sporno, ker se zanj bore Belgija, Grčija in Kitajska, dočim bi Velika Britanija hotela, da bi bilo mesto, ki ga je doslej imela Kanada, dodeljeno kakemu britanskemu dominijonu. Najbolj verjetno je, da bo to mesto dodeljeno južni Afriki, ki jo bo zastopal general Herzog, obstoja pa za Veliko Britanijo težkoča v tem, da kandidira zanj tudi Irska.

Ljapčev o sklicanju sobranja

Gospodarska kriza v Bolgariji — Opozicija zahteva izredno zasedanje sobranja

Sofija, 19. avgusta. Gospodarska kriza v Bolgariji, ki zavzema čim dalje večji razmah, povzroča skrb vsem političnim krogom. Opozicija, ki ji načeljuje zemljedelska zveza, povdarja v borbi proti vladi čim dalje bolj gospodarske težkoče in utemeljuje potrebo izpremembe režima s strošno gospodarsko krizo. Opozicija napoveduje v tem pogledu ostro borbo proti vladi Demokratičnega zgovora, čim se sestane sobranje. Da bi vlada zavlekla odločilni spopad z opozicijo in pridobila na času za boj, ima namen čim bolj podaljšati politične parlamenta. Opozicija je spoznala to vladno namero in zato se pojavlja v njenih vrstah zahteva, naj se sobranje skliče k izrednemu zasedanju ter

mu predloži v rešitev ukrepi o ublažitvi gospodarske, zlasti agrarne krize. Glede na te zahteve objavlja »Slobodna reč« razgovor s predsednikom vlade Ljapčevom, ki je na vprašanje, kaj misli o zahtevi opozicije po izrednem zasedanju sobranja, dal odgovor, iz katerega je razvidno, da prehaja vlada preko teh zahtev s popolno ravnodušnostjo. Ljapčev je v odgovoru na postavljeno vprašanje izjavil, da ni nobene potrebe za izredno sklicanje sobranja, ker je njegova vlada že mnogo storila za zboljšanje narodnega gospodarstva. Sobranje bo sklicano, ko bo to potrebno, zato ni nobene potrebe, da bi ga k temu drugi opominjali.

Oboroževanje Rusije

Rusija se mrzlično oborožuje ter nabavlja vojni material tudi v inozemstvu

Pariz, 19. avgusta. Francoski oficijelni vojaški list objavlja poročilo nekega vojskega strokovnjaka sovjetske Rusije, po katerem se bo sovjetska vojska temeljito reorganizirala. Novo oboroževanje sovjetske vojske se vrši s silno naglico. Vsaka stotnica bo dobila po 8 strojnic, vsak roj pa po eno prenosno strojno puško. Navadne puške in revolverji so bile uvedene znatno zboljšane. Vojna industrija dela neprestano. V posebno veliki meri se izdelujejo maske proti plinu. Zgrajeni sta

bili nanovo dve veliki tovarni za izdelavo eksplozivnega materiala. Kljub težkemu finančnemu položaju nabavlja ruski vojni komisarjat razna vojna sredstva v inozemstvu. Po neki vesti namerava sovjetska Rusija kupiti v Angliji 400 letal. Razen tega je že kupila v tekočem letu v inozemstvu 40 tankov. Poizkus sovjetske vlade, da bi nakupila v Ameriki podmornice, se je ponesrečil zaradi odpora vojskega urada v Washingtonu.

Predsednik vlade gen. Živković na Bledu

Bled, 19. avgusta. Z dopoldanskim brzovlakom je prispel na postajo Lesce-Bled predsednik vlade general Živković in z njim minister Uzunović. Na kolodvoru so predsednika vlade pozdravili predstavniki oblasti, nakar se je odpravil z avtomobilom na Bled. Dopoldne se je vpisal v dvorno knjigo in se je nato podal opoldne z ministroma Uzunovićem in dr. Sršičem na obed v grad »Wilsonij«, kjer je gost ministra dr. Shveiga. Predsednik vlade je sijajno razpoložen in občuduje prekrasno pokrajino ter Bled, ki se mu jako dopade. Na Bledu bo ostal 2 do 3 dni.

Iz policijske kronike

Ljubljana, 19. avgusta. Policija je te dni prejela poročila o dveh utopljenicah. Enega so pretekli teden potegnili iz Save pri Krškem, drugega pa iz potoka Čermec pri Gaberniku blizu Ptujja. Neznane, ki so ga potegnili iz Save, je okoli 30 let star, srednje postave, okroglega obraza, nizkega čela, širokega, topega nosu, bil je brez zob v gornji čeljusti, imel je kratko ostrženo, že nekoliko osivele lase ter majhno plešo na glavi. Na sebi je imel samo belo srajco, sive nogavice in črne čevlje iz boksa z gumijastimi podpetniki. Druge obleke ni imel na sebi. Morda je pri kopanju utonil, ni izključeno, da je postal žrtev zločina.

Okrajno glavarstvo v Ptujju poroča, da je bilo pred 14 dnevi, potegnjeno iz potoka Čermec v Gaberniku truplo neznanega utopljenca, starega 50—60 let. Truplo je deloma že razpadlo in je moralo po vseh znakih soditi, že deli časa ležati v vodi. Dne 5. t. m. so utopljenca pokopali pri Sv. Lovrencu v Slovenskih Goricah. Pri utopljenca so našli siv, širokokrajnat klobuk, 2 sukni, telovnik, moder predpasnik, belo srajco, zakrpane hlače, par zimskih čevljev iz govejega usnja in zavitek trdke Suttner v Ljubljani, naslovljen na Miho Perka v Novi vasi pri Ptujju. Utopljenčeve identitete še niso ugotovili.

Žrtve potresa v Italiji

Rim, 19. avgusta. Ministrsko predsedstvo javlja službeno, da je po najtočnejših seznanjih sedaj ugotovljeno, da je pri zadnjem potresu v južni Italiji bilo ubitih 1475 ljudi. To število je nad tisoč manjše kakor je kazala prejšnja službena statistika, ki je poročala o 2142 mrtvih.

Španska gospodarska kriza

Madrid, 19. avgusta. AA. Zaradi naglega padca pežete vlada v vseh krogih velik nemir. Sodijo, da bi padec španske valute utegnil resno ogroziti vse narodno gospodarstvo. Danes se bo sestal ministrski svet z nalogo, da določi ukrepe, ki naj rešijo težak položaj pežete.

Mezdno gibanje v Porurju

Essen, 19. avgusta. Organizacija lastnikov rudarskih podjetij je obvestilo rudarsko strokovno zvezo v Porurju, da odpoveduje sedanjo kolektivno mezdno pogodbo z rudarji.

Težka železniška nesreča

Pariz, 19. avgusta. V bližini postaje Boulay je trčil s premočnim natovorjen vlak v vlak, ki je vozil rudarje iz Metzja, pri čemer so bile tri osebe ubite, šest pa težko ranjenih.

Metz, 19. avgusta. O železniški nesreči pri Metzju poročajo naknadno, da je število mrtvih naraslo na 4 in da je 35 oseb težko ranjenih. Za 15 ranjenec dvomijo, da bodo preboleli dobljene poškodbe. Šestim, ki so prišli med vagone, so morali odrezati noge.

Živnorejska kriza v Ameriki

Washington, 19. avgusta. Minister za kmetijstvo Hyde je nakazal 200 milijonov dolarjev podpore za poljedelce, ki so bili oškodovani od suše. Od tega bodo izdali 50 milijonov za cestne zgradbe, da bi se nudila poljedelskim delavcem možnost za službo. Vlada pričakuje, da bodo tudi prizadete države same prispevale večje vsote, tako da bo na razpolago najmanj 250 milijonov dolarjev. Najtežja naloga je prevoz 500.000 glav goveje živine in 2 milijona ovac iz države Montana, kar se mora zgoditi v enem tednu, ker bi drugače živali morale na popolnoma ožganih pašnikih poginiti.

Požar v kinematografu

London, 19. avgusta. V Bournemuthu se je dogodila nesreča, ki bi gotovo zahtevala veliko število žrtev, če ne bi občinstvo do konca ohranilo mirno kri. Začel je goriti mestni kino ob glavni predstavi, pri kateri je bila dvorana nabito polna ljudi. Občinstvo pa je ostalo mirno in so vsi prišli neškodovani iz gorečega poslopja. V trenutku, ko je zadnji zapustil dvorano, se je zrušila streha.

Brezlični aparati za policiste

London, 19. avgusta. Zločini avtomobilskih razbojnikov, ki so v Wandsworthu s pomočjo ukradenega avtomobila zopet ubili nekega uglednega trgovca, so dali povod, da se vsa angleška varnostna služba bavi s tem, na kak način bi nastopila proti tem modernim zločincem. »Daily Mail« poroča, da proučuje posebni odbor, ki ga tvorijo najuglednejši člani Scotland Yarda, vprašanje, kako bi se vsak stražnik opremil s majhnim brezličnim aparatom, s pomočjo katerega bi bil lahko stalno v zvezi s policijskim glavnim štabom.

Naši industrijci

o carinski uniji z Rumunijo

Mnenje dveh industrijskih prvakov — Pri sklepanju carinske unije se morajo na vsak način upoštevati posebni interesi naše industrije — Priznanje vladi za njeno prizadevanje na gospodarskem polju

Beograd, 19. avgusta. »Pravda« objavlja dve zanimivi izjavi iz industrijskih krogov o stališču naših industrijcev do nameravane carinske unije z Rumunijo. Kakor znano, je zavladala v gotovih industrijskih krogih bojazen, da bo carinska unija oškodovala interese naše domače industrije. »Jutro« je tozadevno že objavilo mnenje vladnih krogov, ki povdarjajo, da o tem ne more biti niti govora ter da se bodo pred končnim sklepanjem zasliali vsi zainteresirani krogi. Kljub temu pa se zdi, da se omenjena bojazen še ni podela.

Predsednik Saveza industrijcev dr. Aleksander iz Zagreba, naglasja v svoji izjavi:

Po gospodarski strukturi sta, rekel bi, Jugoslavija in Rumunija enaki. Obe sta izrazito agrarni državi z enakimi agrarnimi proizvodi in enakimi interesi. Toda industrija v obeh državah vendarle ni enaka niti po vrsti, niti po kapaciteti, niti po možnosti izvoza. Tesno sodelovanje na gospodarskem polju bi vsekakor rodilo za obe državi velike koristi glede na izvoz agrarnih proizvodov. V zvezi s tem je treba samo urediti vprašanje kvalitete in prometnih razmer. Za carinsko unijo pa je potrebno skupno carinsko ozemlje in vsrha unije je izenačenje tarif. Pri tem je potrebna velika previdnost. To vprašanje je treba natančno proučiti glede na vsak poseben predmet, način njegove proizvodnje in možnost prodaje doma in v inozemstvu. V tem pogledu pa se s strani industrijcev izraža bojazen, da bi bile posamezne panoge industrije, ki so se stopnjevale razvijale, oškodovane, če se pri tem ne bo postopalo dovolj oprežno in upoštevale vse v postev prihajajoče komponente. Zato je potrebno, da se zaslusijo mnenja vseh zainteresiranih krogov, industrijskih panog in posameznikov. Prepričan sem, da se bo to tudi zgodilo. Sedaj se vrše šele konferenca, ki se bavijo z vsemi temi problemi bolj v splošnem in se tičejo predvsem zaključitve trgovinske pogodbe. Glede na carinsko unijo pa je bila doslej izražena samo želja z domnevo, da bo v polnem obsegu odgovarjala obojestranskim agrarnim interesom.

Zagrebski industrijec dr. Artur Marić pravi v svoji izjavi, da so bili industrijski krogi zelo iznenadeni po objavah v časopisu, ki se nanašajo na carinsko unijo z Rumunijo. Zdi se mu nemogoče, da bi se reševalo tako važno gospodarsko vprašanje brez sodelovanja industrijskih krogov. Mnoga industrijska podjetja, ki so se pripravljala na razširjenje svojih obratov, so sedaj vsako tako namero opustila, ker žive v negotovosti, kako se bo razvijala nadalj na akcija za carinsko unijo z Rumunijo. Večina naše industrije predeluje agrarne surovine, a drugi del spada v vrsto one industrije, ki je važna za državno obrambo. V vseh državah posvečajo tej vrsti industrije največjo pozornost. Zagrebski industrijski krogi so mnenja, da se lahko naša sporazum z Rumunijo predvsem na

skupni izvoz agrarnih pridelkov, čeprav je bila doslej glede na cene odločilna Amerika. Zato bi se mogle za one industrijske proizvode, ki se pri nas ne izdelujejo, dovoliti onim industrijskim državam, ki uvajajo naše agrarne pridelke, gotove carinske olajšave, domača industrija pa je še nadalje potrebna intenzivne zaštite, če ne čemo, da popolnoma propade. Naglasiti pa moram prav, da so naša ministrstva razvila zelo blagotvorno delo s tem, da so začela uvajati tipiranje naših agrarnih pridelkov. Doslej so bili naši agrarni proizvodi čisto zelo slabe kvalitete in v inozemstvu na slabem glasu. Končno naglasja dr. Marić v svoji izjavi, da mora vladati med agrarnimi in industrijskimi krogi saglasje, ker imajo skupne interese v tem, da se blagostanje naroda čim bolj dvigne. Ne dvomim, končuje svojo izjavo, da bodo naši merodajni činitelji tudi v bodoče posvečali industriji vso pozornost in upoštevali interese naše mlade, lepo se razvijajoče industrije.

Tekstilna stavka v Franciji

Pariz, 19. avgusta. Stavkovni položaj v severni Franciji se je zopet poslabšal. Vse nade za skorajšnjo ureditev spora so padle v vodo. Delodajalci so po sobotnem prizivu, naj bi delavci zopet pričeli z delom s starimi mezdami, odklonili posredovanje delovnega ministra Lavala, ki je hotel sklicati skupno sejo obeh prizadetih strank. V pismu naglašajo delodajalci, da je položaj v tekstilni industriji tako ogrožen, da je pričakovati nove ustavitve obratov. Zaradi tega je vsaka razprava o zvišanju mezd odveč. Delavci, ki so organizirani v strokovnih organizacijah, so na zadnjih zborovanjih sklenili, da bodo nadaljevali stavko dotlej, dokler ne bodo izpolnjene njihove zahteve.

Turško - perzijski konflikt

Carigrad, 19. avgusta. V zadnjem času se širijo govorice o prelomu diplomatskih odnosov med Turčijo in Perzijo, ki izvirajo očitno od tod, ker je Kemal paša odklopil dotedanje poslanika v Teheranu šefket bega. Kemal paša je imel pri tem očitno namen, da bi imel pri pogajanjih o morebitni spremembi meje na gorovju Ararat dobro poučenega diplomata v Teheranu.

Grški demanti

Atene, 19. avgusta. Listi odločno demantirajo vesti, ki so bile razširjene v inozemskem tisku, češ, da je imel Venizelos v Parizu sestanek z bivšim kraljem Jurijem ter da sta razpravljala o možnosti obnove monarhije na Grškem in o povratku kralja Jurija na prestol. List »Eleftheron Vima« objavlja izjavo ministrskega predsednika Venizelosa, v kateri pravi, da so vse te vesti brez podlage in docela neosnovane. List jih označuje kot plod hude vročine, ki je vladala do nedavna na zapadu.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.

Devize. Amsterdam 22.70. — Berlin 13.445 — 13.475 (13.46). — Bruselj 7.8774. — Budimpešta 786.30 — 789.30 (787.80). — Curih 1095.9. — Dunaj 794.68 — 797.68 (796.18). — London 274.44. — Newyork 56.23. — Pariz 221.59. — Praga 167.13. — Trst 294 — 296 (295).

Španska.

INOZEMSKA BORZE

Curih: Beograd 9.1275, Pariz 20.22, London 25.0425, Newyork 514.0725, Bruselj 71.88, Milan 26.9325, Madrid 54.75, Dunaj 72.65, Sofija 3.73, Praga 15.25, Budimpešta 90.19, Varšava 57.70, Bukarešta 3.0625.

NSZ v borbi za jugoslovensko državo

H kongresu narodnega delavstva dne 7. septembra v Mariboru

Ljubljana, 19. avgusta.

Dne 7. septembra se bo vršil v Narodnem domu v Mariboru kongres narodnega delavstva z naslednjim dnevnim redom: 1. Otvoritev kongresa; 2. Pozdravi gostov; 3. Narodno delavstvo v borbi za jugoslovensko državo. Referent dr. Joža Bohinjec. 4. Resolucije. Popoldne ljudska veselica. H kongresu nam piše vodilni član NSZ:

Narodna strokovna zveza je bila od vsega početka borbena. Ustanovljena je bila z geslom: Na domači zemlji imajmo pravo do dela in zaslužka naših delavcev. V tem geslu pa ni bil izražen nacionalni šovinizem, temveč naš nasprotje. Napovedali smo boj nemškemu šovinizmu, ki je hotel z importom nemškega delavstva germanizirati naše kraje in odvzeti našemu delavcu možnost zaslužka. Branili smo torej domačo zemljo pred nemško poplavo in obenem vodili borbo za to, da bo naš človek zaposlen v industriji, obrti in trgovini. Ni smo mogli trpeti, da bi slovenski delavec opravljal le hlapčevska dela, ampak zahtevali smo, da imajo tudi slovenski delavci pravo do vodilnih in s tem tudi do boljše plačanih mest.

Naš strokovni pokret je bil nacionalen, ker je bil v borbi proti germaniki in invaziji, in obenem socialen, ker je zahteval za slovenskega delavca pozicijo, ki naj mu omogoči eksistenco, enakopravnost in tak zaslužek, da lahko preživlja sebe in svojo družino.

V primorskih krajih smo vodili boj proti italijanstvu. Dobro smo se zavedali, da je naša bodočnost toliko časa nesigurna, dokler ne zavojujemo izhoda na morje in dokler ne dobimo naša delovna moč odločujočega vpliva v Trstu in Pulju. Žilavost, pridnost in zavednost slovenskega delavstva je dosegla v Primorju največje uspehe, da je bilo treba samo še nekaj let in Slovenci bi bili vodilni element vsega gospodarskega in političnega življenja ob Adriji.

V tisti dobi smo se morali boriti na dveh frontah. Na eni strani so stali proti nam kapitalistični močni nemški in italijanski nasprotniki, podpirani po germanski dunajski vladi, na drugi strani pa internacionalci s svojimi iz tujine podpiranimi organizacijami. Oboji so odpravili od zaslužka slovenskega delavca in raznarodovali ljudstvo, ki je imelo prvo in največjo pravico do nemotene razvoja na zemlji, ki je bila stoletja naša posest.

Med vojno je bilo nasilno ustavljeno delovanje naše strokovne organizacije. Organizacija so upravičeno smatrali nevarno načrto militariziranega nemštva. Potrežljivo smo čakali na konec vojne, prepričani, da bo premagan nemški velekapitalistični imperijalizem in da dosežemo lastno državo, ki je bila vedno cilj naših stremeljenj.

Naši upi so se uresničili. Takoj po prevratu smo obnovili svojo organizacijo. Odpadeli je v veliki meri boj proti ekspanziji tujih sil, ostal je pa nezmanjšan boj za obrambo socialnih in gospodarskih interesov delovnega ljudstva.

Strokovna organizacija mora biti neodvisna in borbena. Oboje je naša organizacija. Najodločneje branimo interese delovnega ljudstva, ne menč se za nasprotstva, ki se pojavljajo radi tega iz te ali one strani.

Na dan kongresa hočemo manifestirati za ideje, od katerih nismo odstopili vso dolgo dobo, odkar stojimo na čelu močnega delavskega gibanja.

Naša dolžnost je, da se na kongres kar najbolj pripravimo. Vsi naši prijatelji in somišljeniki morajo dne 7. septembra v Maribor. Pokazati moramo svojo številčno moč in svojo idejno silo.

V vseh naših organizacijskih edinicah se morajo tovariši vestno pripravljati na udeležbo kongresa narodnega delavstva. V teh zadnjih tednih moramo iti na agitacijo od moža do moža in zbirati prispevke, da bo slehernemu omogočeno potovanje v Maribor.

Na delo, tovariši, in na svidenje!

Križi in težave naših izseljencev

Zanimivo pismo ljubljanske mestne občine amerškemu rojaku v Chicagu.

Ljubljana, 19. avgusta.

Ameriški izseljenci, ki so se te dni vrnili v Ameriko, so uredili v stari domovini tudi mnogo zadev gospodarskega značaja. Njihovo bivanje, čeprav kratko, bo nedvomno veliko pripomoglo, da se bo dvignil naš ugled nad našimi ameriški rojaki. Kakšne predhodke so nekateri imeli, je razvidno iz pisma, ki ga je pisal zastopnik ljubljanske mestne občine nekemu uglednemu našem rojaku v Chicagu. Ta je namreč iznenada začel domnevati, da z njegovim denarjem, naloženim pri Mestni hranilnici, ni vse v redu.

V ostalem Vam morem ponoviti le, da je Vaš denar v popolnem redu. Ako sami niste dali od njega ničesar ven, zleteli, je naloženega toliko, kolikor ste hranilnici poslali in pa narasle obresti. O slovenskih uradnikih, ki so znani kot najvestnejši in najpoštenjši, morate Vi imeti čudne pojme, pa tudi grozno neumnice. Če ste hranilniškega tajnika g. A. začeli nesramno dolžiti, da menda z Vašim denarjem nekaj vganja, ste morda mislili na ameriške razmere, o katerih ve cel svet, da leta n. pr. samo v Chicagu prostih okoli več sto milijard v roparjev, pa si jih nihče ne upa zapreti, čeprav jih policija dobro pozna. Tam pri Vas imate tudi lepo navado, da se pred kakšno banko ali hranilnico pripelje avtomobil, poln razbojnikov, ki banko pred očmi drugih izropajo in naokrog streljajo.

Vidite, g. A., takih lepih stvari pri nas ni. A zato se Vi predznete imeti vsakogar, ki Vam daje pojasnil o Vašem mirno in varno naloženem denarju, za lumpa. Ker nikomur ne verjamete, grozite, da se boste obrnili do ameriškega konzula v Beogradu. Prvič Vam bodi pojasnjeno, da imajo Zedinjene države konzulat tudi v Zagrebu in zagrebški konzulat velja tudi za Slovenijo. Drugič Vam pa pravim, da se kar hitro obrnite na ameriški konzulat in, če hočete, potem se na kongres in na predsednika Zedinjenih držav. Gospodje Vas bodo prav hitro sili, ko bodo zapazili, da se ni z Vašim denarjem pri Mestni hranilnici ljubljanski nikdar zgodilo ničesar, kar bi Vas opravičevalo do pritožb in sumničenj. Gospodje Vam bodo mogli dati samo isto pojasnila, kakor Vam jih je že hranilnica dala.

Pravite, da teh pojasnil »noben vrag razumeti ne more.« Ker pa taka pojasnila v resnici razume vsak človek, le Vi ne, si jih dajte od kakšnega prijatelja raztolmačiti. Mestna hranilnica ima neštete milijone naloženega denarja, a niti eden od onih tisočev vlagateljev, ki so hranilnici svoj denar zaupali, se še ni razburjal in zahteval pojasnil. Samo Vi ste tako čudni, da mislite, ravno Vašemu denarju se bo nekaj zgodilo. Pri tem se niti ne vprašate, kako bi mogel n. pr. tajnik A. do Vašega denarja priti. Ali mislite, da leži denar v hranilnici kar po policah naokrog in da pri izplačilih ni nobene medsebojne kontrole

več uradnikov? Vi ste v stanu misliti, da so se pač vsi uradniki zoper tiste Vaše krajcarje zmenili in Vam jih bodo požrili. Poberite čimprej ves svoj denar iz ljubljanske mestne hranilnice, ga dobro preštejte (in boste seveda debelo gledali, da nič ne manjka) ter ga naložite kje drugje, morda v Ameriki, kjer je toliko bančnih roparjev. Mestna hranilnica si bo samo oddahnila, če z Vami ne bo imela ničesar več opraviti in radi Vaših 300.000 Din ali kolikor imate notri, tudi falirala ne bo.

Vi morate biti res čuden človek, če izprašujete celo, kaj je z obrestmi. Vsak otrok ve, da se obrestni, ako jih vlagatelj ne dviga, pripisujejo h kapitalu, ki s tem raste in nosi zopet večje obresti.

Če pravite Vi, da ne poznate podpisov itd., kaj naj pa storimo. Ali naj Vam pošljemo svoje fotografije in od sodnije legalizirane podpise na njih s potrdilom, da smo res to in to?

Občina Ljubljana jamči s svojim premoženjem za vsako izgubo, ki bi jo kdo utrpel pri Mestni hranilnici po krivem. Toda kljub temu težkemu jamstvu občina hranilnice ne kontrolira v tem smislu, kakor hočete Vi imeti, t. j. da bi župan ali bogvekdok šel tja Vaše vloge pregledavati in Vam z občinskimi pečatom potrdil, da je vse v redu. Občina zaupa hranilnici in to po vsej pravici. Nad ravnanjem hranilnice je poseben odbor uglednih meščanov, ki sklepa važne stvari. Če Vam to tudi ne zadošča, Vam pač ni pomagati.

Ponavljam pa še enkrat: Poberite svoj denar iz Mestne hranilnice ljubljanske in ga naložite pri zavodu, do katerega imate več zaupanja, če imate sploh do koga na svetu zaupanje. Bolj varno, kakor je v Mestni hranilnici, pa Vaš denar v resnici gotovo ne bo nikjer shranjen. Pa tega tako ne verjamete, zato ga kar ven vzemite.

Končno Vas še opozarjam, da je to zadnji odgovor na Vaše pisarije. Vsako prihodnje pismo bo romalo v koš.

Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Trdovraten pljanec.

— Kaj, ti še vendo pišeš zganje? Saj ti je zdravnik strogo prepovedal alkoholne pijače.

— Ze res, toda mož je včeraj umrl in prepoved ne drži več.

Ljubljana ima junaka dneva

Profesor Strohshneider nadaljuje svoje vragolije na vrvi in zabava nevhvaležne Ljubljančane.

Ljubljana, 19. avgusta.

Slava prof. Strohshneiderja raste, vsa Ljubljana govori o njem, nikjer ni opaziti našega tipičnega dolgočasja kot včas. Da, vsa Ljubljana ga nosi v ustih in kakor kažejo mnogi znaki — tudi v srcih. Pri vsaki ponovni predstavi nam pokaže kaj novega, še bolj čudovitega, da nas še bolj zadivi.

Profesorjeva umetnost je tako velika — da je za marsikoga celo neverjetna. Več nevernih Tomažev, ljudi malo starejšega kova, sem slišal dvomiti o možnosti umetnosti, ki jih kaže prof. s tako neverjetno lahkoto. Te naše neverne ljubljanske strajke pravijo, »da kaj takega ni mogoče, saj ni tič, da bi kar tako letel po žici — to je sam »švindler«... Prijatelji, ali več, kaj je dandanes elektrika?...« — Pa so še bolj originalni neverniki in nevernice, »da je ta človek — bog nas varuj — s samim zlojem v zvezi, ki ga nosi po vrvi, saj drugače ne more biti kaj takega mogoče«.

A profesorju naše modrovanje ne dela preglavic, skače, pleše, dirja in se prekučuje po vrvi kot veverica, poleg tega? Sluska kuha na vrvi večerjo, se postavlja na glavo med nebom in zemljo, prenaša po zraku svoje male zlate itd. itd. Vedno še ima kaj novega za grmom; v soboto zvečer ob šestih je šel čez ulico po vrvi z vezanimi očmi, oblečen s haljo, podobno kukluks-klanovski, katera ga je delala zelo pošastnega. Ob devetih pa nam je izredno ustrege s prikazovanjem pijanca, ki je motovilil po zraku prav tako kot znajo nekateri naši možakarji, ki so jim »narodni pridelki« kot dobrim potrošnim nadvse pri srcu. Ampak naš junak ni klaverno oblečen v občestnem jarku, niti se ni pridružil — v ostalem pa nam je podal veren portret reveža, ki je izgubil poleg svoje glave tudi svoje ravno teže. To je nesporna umetnost; profesor je ostal na vrvi, na kateri se je »naluckale«, na njej se je boril s težo svojega telesa, na njej je »prespal« omotico in se iztrezil, nakar je zdiral s svojega »odra« brez

»mačka«. — Domače stvari vedno najbolj vlečejo, zato je tudi gornja točka mislim vsem najbolj ugajala.

Da, redki so, ki bi ne gledali v našem junaku mojstra tisoč in ene umetnosti; saj se zdi, da so nekateri v nemščini dobro podkovani mnenja, da je profesor tudi umetnik-krojač (schneider...), saj mu iz gole ljubezni poklanjajo gumbje v tiste stršeče šatulje, drugi pa spet najbrž mislijo, da profesor kot učenjak zbira v svojo študijo stare novce, katere so kdo ve odkod privlekli na dan, da jih zdaj s tako vmemo mečejo v dinarjev lačne šatulje. Se malo, pa bo profesor lahko otvoril bogat muzej šmarnih petic, grošev, soldov, krajcarjev itd. in se mu ne bo treba več producirati pred tako hvalnim občinstvom.

Da, tako je pri nas... Gledamo radi vse atrakcije — razen globoke svojih močnjikov; pa kaj se hoče, vsak svetnik ima prste k sebi obrnjene.

Še sladoledar, ki zajadra s svojo baroko v valovje zijajočega občinstva. Ne more se pritožiti kljub nekoliko jesenskemu vremenu in četudi ne žvenklja z dinarčki v škatlici.

V nedeljo zvečer so, upajmo, prišli na račun vsi tisti, ki so jim poleg že izrednih atrakcij — še dražje — nenavadne... Pa naj kdo reče, da ni atrakcija, ako človek v luči reflektorjev pred tisoči gledalcev tako pod zvezdami — sleče spalno srajo! Dames so bile seveda opozorjene, »da bi gledale vsaj dve minuti v stran, ko je profesor odkrival svoje čare, pa se mislim ni nobena odrekla taki slasti. Sicer pa — profesor je dostojen akrobat — nobeni ni bilo treba zardeti — brez hlač ni, četudi sleče devet spalnih straj.

Ploskali smo, se smejali in se radovali — da bo še dan, ki še obeta zabavo...

O, v Ljubljani je tako fletno, da bi se človek s profesorjem vred postavil na glavo od samega veselja.

Mlačnost naše mladine

Bili so časi, ko je slovenski študent smatral za svojo najvišjo dolžnost, pa tudi za svoj najlepši počitniški dogodek, da se je udeležil različnih slavnosti kulturnega značaja. Posebno, če se je kje odkrivala spominska plošča, so priromali srednješolski študentje od blizu in daleč, peš in v družbah, da so prisostvovali slavnostnemu dogodku. Kako lepo nam pripoveduje o tem pisatelj »Vzorov in bojev«, ko je bila odkrita spominska plošča na Jurčičevi rojstni hiši na Muljavi. Kake manifestacije je prirejala mladina ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani! In kdo bi mogel biti danes mladini bližji kot Cankar! In vendar smo med množico na Vrhniki opazili le malo dijaštva. Če bi bila prišla samo najbližja ljubljanska okolica, moralo bi jih biti že precejšnje število. Niti na misel ni prišlo te naši mladini, da bi bila ob tej priliki skicala sestanke in nastopila skupno pred spomenikom, kjer bi pokazala, da se zaveda svoje dolžnosti do velikega umetnika. Ni je bilo — le redke izjeme so si prišle ogledat slavnost.

»Na počitnicah so,« so rekli ljudje. Pa ravno na počitnicah je časa dovolj. »Saj tu ni plavalna tekma!« so rekli. Pa saj ni vsi sportniki! »Čez petdeset let,« je rekel nekdo, »sploh ne bomo več postavljali spomenikov nikomur, ki ni bil rekordman.« Hvala bogu in Američanom, da smo ga Cankarju tako kmalu postavili. Prešeren je čakal nam pol stoletja, Vodnik še več, Jurčič ga še sedaj nima, Gregorčič in Aškerc tudi še ne, Stritar pa niti nagrobne plošče ne! Levstikova stotnica je pred durmi — k sreči ima svoj kamen v Velikih Laščah. Čez petdeset let bo veljal samo še rekord.

Ali Cankarjevo delo ni največji rekord? A mladina takih rekordov več ne vidi — ali ne ceni?

V. M.

Vsepovsod tekmovalja

Ne damo se, pa mir besedi! Trnovčani smo preponosni na svoje predmestje in se nikakor ne moremo sprijazniti z mišljijo, da bi nam kdo tekmoval. Saj imamo zares idilično naselbino kar m. l. tremi »veletoki«: Ljubljano, Gradščico in Majim grabnom, kjer je med raznimi sadeži mnogo šetališč in zabavišč. Naj mimogrede omenim dolg dvored na »pekarski cesti«, kakršna v drugih predmestjih ni dobiti, da je zelo prijeten sečenat prostor v bivšem vojaškem kopališču, ki smo ga podedovali po »umrlu« Avstr. kjer se stari in mladi izvrstno počutijo, pa zabliubljeni tudi... Kaj so klopi na Prulah, kjer srca kar sama poskakujejo. »Švimsola«, to je raj, kjer postanejo srca popolnoma »mamljena« in vdana. Dalje dvored, zasajen z murvami, ki nosijo vsakomur tako sladke sad. Poleg tega pa še razne nasade s cveticami in drugimi dobrotami, po katerih se marsikomu cede sline. In veliko »zver karja«

imamo tudi ter register vseh zrelih devic in devičarjev. »Sportni klub« je tudi na našem teritoriju, ki ga pa več ali manj smatramo za naselbino na Kočevskem. Po vrhu vsega imamo pa tudi popolnoma svojega »župana«, ki nam je zelo Jober vladar ter nas, da ne postanemo preobistni, lepo v šahu drži. Po dnevi smo vsak pri svojem opravku, zvečer pa se pozabavamo, kolikor se nam zluhi. Da pri tem ne manjka petja in brenkanja po gitarah in tamburicah ter »hreščee« harmonike, je umevno. Smatramo pač, da smo v svoji republiki.

Ob takih prilikah nas čisto posejajo ljudje iz centra in se z nami zabavajo. Ne manjka pa med nami nagajivcev, ki skušajo kaliti naše vsakdanje življenje. — Pa ne boš, Janez, kaže pihal!

Tako je bilo oni večer. Ob Ljubljani na prulski strani se je pojavil neki »umetnik« - harmonikar in hotel tekmovali s trnovskim harmonikarjem ter oddal iz prepazete harmonike nekaj zelo »umetniško« zverženih akordov — menda je res mislil, da tekmuje. Da pa tako imenitna »tekma« ne ostane javnosti prikrita, se je nekemu zazdelo vredno, da jo objavi pod gornjim naslovom v »Slov. Narod«. — Na - a - a! — V soboto popoldne smo pa že čitali ocnovno trnovskega in prulškega harmonikarja. Prulski je dobil veliko zlato kolajno s trakom, trnovski pa malo usnjato brez traku. Pa tudi pes je bil ocenjen, ki je poslušal prulškega »umetnika«. Čudno se pa nam zdi, da ni dobil odlikovanja. Porcija polente bi mu pa le pripadala, ker dopisnik poroča, da se je z zategnjenim lajanjem izvrstno obnesel, kar mu tudi ne oporekamo, saj je tudi zares pokazal, da se razume na godbo bolj kot dopisnik in je točno ugovaril, na kateri strani hrešči harmonika. Pa recite, da ni imel pes boljše posluha kot dopisnik. Neka stara mamica je tudi poslušala »umetnika« na prulski strani in vzkliknila, ko je po nekaj taktih »trauer-marša« zašel v polko: Ježec, ta bi bil pa dober za »Radion«. Sv. Cecilija se je zdajle v nebesih za pet nadstropij višje pomaknila, da ga ne sliši. Zares, vsa dovršena »umetnost« je bila »šub sem, šub tam«. Pa marš kapetan Rimek, kako ga je neusmiljeno zmuravil! Osel pa konj sta si bolj podobna. Ni čuda, da je trnovski harmonikar pri tako »umetniško« dovršeni godbi »umrl«. Če bi ga avtor slišal, bi pa od žalosti zares umrl. Najbolj munoč pa je bilo za psa, ker ni prenesel tolike »umetnosti«. Pomagal si je s tem, da se je za nameček najedel trave in vso dovršeno »umetnost« prulškega harmonikarja vnil. — Ne damo se, pa mir besedi!

Trnovčan.

Kaj je sreča

— Papa, kaj je zaroka?

— Če skleneta fant in dekle stopiti pred oltar in zlesti v zakonski jarem.

— Kaj se pa pravi dobiti košarico?

— To se pravi, da je imel fant srečo.

Beležnica

KOLEBAR

Danes: Torek, 19. avgusta 1930; katehizacija: Ludvik; pravoslavni: 6. avgusta, Preobraženje Gosp.

DANAŠNJE PRIREDITVE.

Kino, Matica: Dvoje src v 3/4 taktu.
Kino Ideal: Sin Madama Sans Gene.
DEZURNE LEKARNE.
Piccoli, Dunajska cesta; Bakarič, Sv. Jakoba trg.

Cesta na Vršč deloma popravljena

Cesta na Vršč, ki so jo med svetovno vojno gradili večinoma ruski vojni ujetniki, je bila in je nedvomno še vedno ena najlepših gorskih cest. Zgrajena je bila z ogromnim naporom, zahtevala je mnogo človeških življenj, bila je pa res Sloveniji v ponos. Med vojno so jo rabili izključno za prevoz vojnega materiala, po vojni je pa služila avtomobilskemu prometu. Za avtomobiliste je bil to eden najlepših isletov. Dve ali tri leta po vojni je bila cesta še vedno v dobrem stanju, ker je pa niso popravljali in postopaj, je začela kmalu propadati. Vsakoletni plazovi so odtrgali in porušili cele dele ceste in kmalu je bila za avtomobile neporabna. Celih pet ali šest let se ni nihče zmedil, da bi popravil to krasno alpsko cesto. Šele lani so začeli nekateri zasebniki razmišljati, da bi kazalo popraviti to cesto, ki bi našemu tujekemu prometu mnogo koristila. Letos se je na pobudo ljubljanskega Avtomobilskega kluba začela energična akcija, da se cesta na Vršč končno popravi. In pred dobrim mesecem so jo res začeli popravljati. Nekaj so dali zasebniki, mnogo je pa k obnovi pripomoglo vojaštvo, ki je dalo na razpolago delovna moči.

V zadnjih 14 dneh so vojak po vodstvom majorja Jakliča cesto popravili tako, da je zopet dobra za avtomobilski promet. Seveda cesta še ni ideala, ker je bila popravljena samo za silo, a že to, kar je storila požrtvovalnost poideincev, je za naš tujski promet velike važnosti. Cesto bo treba na nekaterih krajih še razširiti, nagneti nekatere prestrme ovinkke, ponekod jo bo treba uravnati in nasuti. Započeto delo je treba na vsak način nadaljevati dotlej, da bo cesta temeljito popravljena. Če je zmanjkalo denarja, da je treba kjerkoli dobiti. V nedeljo je bilo na Vršču mnogo avtomobilistov in vsi so prišli prav do vrh sedla. Prehod v Trento še ni dovoljen, ker na meji še ni carinarnice, pa tudi na italijanski strani še ni ceste popolnoma popravljena. Zadnji nalivi in plazovi v Julijskih Alpah so jo močno razruvali.

Samo še danes

ob 4., pol 8. in 9. uri neprekinjeno zadnjikrat

„Dvoje src v 3/4 taktu“

ELITNI KINO MATICA

Telefon 2124

Sport

— Povratek naših plavalcev iz Dubrovnik. Naši plavalci v plavalce se vrnejo s seniorskega plavalnega tekmovanja v Dubrovniku danes ali jutri v Ljubljano. Kakor znano, sta se plavalnih tekem udeležila Ilirija in Primorje. Ilirija je poslala v Dubrovnik 7 plavalcev, z njimi je potoval tudi trener g. Deutz, Primorje je pa poslalo Sturm in Prekuhovo ter svoje waterpolo moštvo. Kakor je bilo pač pričakovati, se naši seniorji niso posebno dobro odrezali. Prvič zato, ker jih je bilo premalo, drugič so pa morski klubi s svojimi seniorji še daleč pred nami. Ilirija je zasedla peto mesto, Primorje pa šesto. V splošni kvalifikaciji je Ilirija na četrtem, Primorje pa na petem mestu. Treba bo torej še precej volje, truda in treningov, da bomo dosegli morske klube.

— Turneja nogometne Ilirije. V petek odpotuje I. moštvo SK Ilirije na večdnevno turnejo. Ilirija ima zaenkrat zaključeno samo gostovanje v Linzu proti tamšnemu klubu Linzer AC, ki si je s svojo zmago nad glasovitim graškim GAK priboril avstrijsko amatersko prvenstvo, pogaja se pa tudi za gostovanje v Welsu, Kapfenbergu ter v Celovcu, odnosno v Beljaku. Upamo, da nas bo Ilirija dostojno zastopala v tujini, vsaj boljše kot proti zagrebški Concordiji. V nedeljski tekmi proti Mariboru je moštvo razmeroma prav do bro zaigralo in pokazalo, da je deloma krito prebrnilo.

— »Sportni list«. Izšla je 24. številka »Sportnega lista«, edinega slovenskega sportnega glasila. List prinaša zanimive podrobnosti ter splošno oceno o kvalitativnem ter kvantitativnem napredku domačega plavalnega sporta, podrobno poročilo o gostovanju obeh moštev Ilirije v Mariboru, zanimivosti o zadnjih kolearskih prireditvah ter razno poljudno sportno gradivo. Četrtletna naročnina na »Sportni list« znaša 15 Din, posamezna številka pa 2 Din.

Če je mož lovec.

— Poglej ženica, tu oglaš nekdo, da ima krasno zbirko rogov poceni na prodaj.

— Saj jih imaš že itak dovolj.

Mlada gospodinja.

— Kaj si pa storil, možiček! Založil si mi nekam kuharsko knjigo in zdaj nimam pojma, kaj sem pristavila.

Dnevne vesti

— Kralj krstni boter 12. sinu. Te dni bo v Jasenovcu krščen 12. sin trgovca Antona Šmitmüllerja. Otroku bo boter kralj Aleksander.

— Ministrski predsednik general Živkovič na Bledu. Davi ob 8.28 se je peljal skozi Ljubljano na Bled ministrski predsednik general Pera Živkovič. Na kolodvoru ga je pričakoval g. podban dr. Otmar Pirkmajer v spremstvu policijskega direktorja g. dr. Guština. Takoj po prihodu beograjskega brzovala je stopil g. ministrski predsednik k oknu svojega vagona in ljubeznivo pozval g. podbana dr. Pirkmajerja v salonski voz, kjer je ostal z njim v razgovoru do odhoda vlaka. G. ministrski predsednik se je peljal z brzovalkom do Lese, kjer ga je čakal avto, s katerim se je odpeljal na Bled.

— Gojenci naše vojne akademije na Čekoslovaskem. V nedeljo so odpotovali na povabilo čekoslovškega ministra narodne obrambe gojenci naše vojne akademije, bodoči častniki našega generalnega štaba, na Čekoslovasko, da vrnejo poset čekoslovškemu kolegiju in da se seznajajo z ustrojem čekoslovške armade. Ekskurzije se udeležuje 21 naših častnikov s 3 generali. Absolventi čekoslovške vojne akademije, ki nosi ime kralja Petra Osvooboditelja, so posetili našo državo 1. 1926. V Plzen prisplo naši častniki drevi. Na kolodvoru bo stala častna stotinja z vojaško godbo. S kolodvoru krenejo naši častniki po svečanem sprejemu v spremstvu častnikov plzenske posadke v slavnostnem sprejedu do hotela »Smitha«, kjer bodo nastanjeni. Jutri si ogledajo mesto, opoldne bodo pa gosti škodovih zavodov. Zvečer jim priredi Čekoslovasko-jugoslovanska Liga pozdravni večer. V četrtek jutraj se odpeljejo naši častniki v Prago. Ekskurzije se udeležujejo tudi trije Slovenci in sicer kapetan I. klase Karl Stencel ter poročnik Ernest Peterlin in Milan Prosen.

— Resolucija kongresa občinskih uslužbencev. Na kongresu občinskih uslužbencev v Sarajevu je bila sprejeta naslednja resolucija: Nepobitna je trditev, da vsi dobro urejene občine dobro urejene državo. Da pa bodo občine dobro urejene in da bo njihovo vodstvo napredno na vseh področjih narodnega življenja, morajo imeti inteligentno, sposobno in temeljito izobraženo uradništvo. Tako uradništvo pa lahko dobe občine samo, če je pravni in gmojni položaj uradnikov zadovoljivo urejen. Samo v tem primeru se morejo odločiti za občinsko službo inteligentni in sposobni ljudje. Zdalj položaj občinskega uradništva v naši državi ni urejen, nimamo stalnosti službe, niti z zakonom določenih prejemkov, niti določb o kvalifikaciji itd. Da se temu odpravimo, je sklenila glavna skupščina obrniti se na kraljevsko vladu s prošnjo, naj v novem občinskem zakonu za vsa država, uredi tudi položaj občinskih uradnikov in nameščencev vobče. Če bi se pa iz kateregakoli razloga občinski zakon za daljšo dobo odložil, naj se uredi položaj občinskih nameščencev z uredbo, da se čim prej zboljša sedanjí neznočni položaj.

— Članom Jugoslov. čekoslov. lige in Čekoslov. Obce. Svečanosti 30 letnice Češke koče pod Grinjavcem se udeležita tudi Liga in Obec. Umetnost bi bilo, ako bi se te slavnosti udeležili čim največ članov obeh društev. Ako se jih prikladi zadostno število (20), bo odbor Lige naročil poseben avtobus, ki odide iz Ljubljane v nedeljo jutraj ob 5. na Jezersko in se vrne zvečer v Ljubljano. Prijave sprejema Jugoslov.-čekoslov. liga v Ljubljani v roke podpredsednika R. Pustoslavca (Narodna tiskarna) do srede 20. t. m. ob 17.

— Angleški pevci v Splitu. V nedeljo zvečer so priredili angleški pevci v Splitu koncert, za katerega je vladalo v mestu veliko zanimanje. Po vsaki pesmi je občinstvo navdušeno pozdravljalo pevce, katerim so poklonili predstavniki splitske javnosti več krasnih vencev. Včeraj jutraj so se odpeljali angleški pevci proti Zagrebu, kjer prirede koncert drevi. Jutri jih sprejememo v Ljubljani.

— Tendenciozne vesti o Bledu. Nekateri zagrebiški listi so te dni objavili vesti, da je v slovenskih Alpah zapadlo precej snega in da je zaradi tega nastal občuten mrz. Gostje so baje kar bežali iz letovišč, zlasti z Bleda in iz Bohinja. Na to precej tendenciozno poročilo je poslalo županstvo občine Bled nekemu zagrebiškemu dnevniku uradni popravek, v katerem demantira vse te vesti in naglašja, da o begu gostov z Bleda sploh ni govora, še manj pa o kakem hlaškem, kajti Bled ima zdaj 2702 gosta, torej več, nego lani ob tem času. V primeru z drugimi alpskimi letovišči je letos Bled se najboljše obiskani. (Zagrebiški listi so najbrž pobrali našo notico o snegu v planinah in jo po svoje prikrojili. — Op. ured.)

— Tekma slovenskih harmonikarjev se bo vršila 8. septembra na praznik. Kdor se še ni prijavil, naj to nemudoma stori. Zastojne navadna dopisnica, naslovljena na urad velesejma v Ljubljani, nakar dobi priglaselec vsa potrebna navodila. Zmagovalci v tekmi dobe lepe nagrade in diplome.

— Pevski zbor UJU v Ljubljani. Članstvu sporočamo, da se bo vršil prihodnji pevski tečaj 6., 7. in 8. septembra v Ljubljani v Glasbeni Matici. Pričetek 6. ob 9. uri. Začetkom novembra priredimo koncert, zato je udeležba za vse nujno potrebna in obvezna. — O d b o r.

— Pozor, lovci! Prejeli smo: Slišimo, da kroži med lovci vest, da je odstrel prepelice in jerebice dovoljen letos že s 15. avgustom. To pa ne odgovarja resnici. Mi smo res na pristojnem mestu predlagali, naj bi se lovopusti po vsej banovini izenačili. Zadeva ja pa naletela na formalne težkoče. Zaradi tega mora ostati za enkrat še vse pri starem kakor lani, torej v ljubljanski oblasti uredba od 4. junija 1929. št. 22. (Samouprava) št. 5. od 13. junija 1929) v blvišjo

mariborski oblasti pa uredba od 22. julija 1929 (»Samouprava«) št. 7 od 23. avgusta 1929). Za čabranski srez pa veljajo lovski predpisi Savske banovine. — Slovensko lovsko društvo v Ljubljani.

— Razstava jugoslovanskih vin v Rotterdamu. Po prizadevanju našega generalnega konzulata v Rotterdamu (Holandija) se bo vršila v začetku oktobra v Rotterdamu razstava jugoslovanskih vin. Konzulat hoče s to razstavo seznaniti holandska tržišča z našimi vini, ki jih tam še ne poznajo. Nizozemska uvaža velike množine francoskih in grških vin, pa je naš konzulat prepričan, da bi se moglo tam tudi naša vina prodati z dobičkom. Razstavila se bodo specialna vina, pa tudi druga navadna. Podrobnejše informacije glede količin in kvalitete, prevoza razstavnega blaga itd. daje vsem zainteresentom Zbornica za TOI v Ljubljani. Udeleženci se morajo prijaviti najkasneje do 30. t. m.

— Tlakovanje podeželskih cest. Ribniški trg dobi v celji dolžini tlakovano cesto, tudi kolodvorsko. Zaradi oblega prometa na eni kot drugi, sta ti dve cesti ob dežju uprav razzorani, da se živina muči, ob suhem vremenu je pa prahu do gležnjev. Za to tlakovanje bo prispevala, kakor čujemo, trška občina dve tretjini, banska uprava pa eno.

— Letošnje sadje bo močno črveno, zlasti ondi, kjer gospodarji sadnih vrtov spomladi in jeseni ne čistijo drevev in ne obirajo in pokončujejo škodljivca mrčesa.

— Dovoljeni madžarski listi. Notranje ministrstvo je zopet dovolilo uvajati in razpečavati v naši državi v Budimpešti izhajajoče madžarske liste »Az Est«, »Pesti Naplo« in »Magyar Orszag«.

— III. zdravniški tečaj o tuberkulozi na Golniku bo od 21. do 27. septembra. Gg. zdravniki, ki se zanimajo za tečaj, dobe podrobne informacije pri upravi zdravilišča na Golniku. Prijave se sprejemajo do 15. septembra.

— Hrvatsko planinsko društvo v Zagrebu, foto - sekcija (Dolac št. 1) razpisuje v svrhu propagiranja prirodnih lepotečaj za najboljšo snemko foto - amaterja iz Gorskega Kotarja, Velebita in Biokova, pod pogoji, ki so na vpogled v pisarni SFD med uradnimi urami.

— Oddaja pleskanja želez. mostov in sicer 1.) čez Ljubljano pri Preserju, 2.) v Otovcu, 3.) čez Mežo na progi Dravograd-Labud in 4.) čez Dravo v Mariboru g. kolodvor. Ponudbe je vložiti pri gradbenem oddelku direktorije državnih železnic v Ljubljani 26. t. m. (Predmetni oglasi so na vpogled Zbornici za TOI)

— Smrtna kosa med ameriški Slovenci. Tragična smrt je doletela 17. julija delavca Janeza Janžekoviča. Bil je že tri mesece brez posla in je usodnega dne odšel s tovarišema Josipom Rauhom in Martinom Režkom na postajo Moresse, kjer so vsi trije čakali na vlak. Ko je vlak že odhajal s postaje, je hotel Janžekovič v zadnjem hipu skočiti nanj, nesreča je pa hotela, da je padel pod vagon. Vlak so takoj ustavili. Režek in Rauh sta izstopila iz vagona in nesrečnega prenesla v železniško ambulantno, toda vsaka pomoč je bila zaman. Janžekovič je že čez pol ure podlegel težki poškodbi. Pokojini je bil doma iz Bojanje vasi, rada Radovica pri Metliki. Zapustil je ženo in tri nepreklicane otroke. — V kraju Ely, država Minnesotta, je umrla Slovenka Geršičeva. Zadelo jo je srčna kap. — V istem kraju se je težko ponesrečil Alojzij Janežič. Pri delu v rudniku ga je zasula večja plast zemlje in mu zlomila več reber. — V Pueblu, država Colorado, je umrla 25. julija Katarina Bradičeva. Pokojina je bila doma iz Ratia, starna je bila 37 let. Zapustila je moža in dve hčerki.

— Vreme. Po dolgem času pravi vremenska napoved, da bomo imeli lepo vreme. Tudi včeraj je bilo po večini krajev naše države lepo. Najvišja temperatura je znašala v Splitu 27, v Zagrebu in Skoplju 25, v Ljubljani 24,4, v Sarajevu 23, v Mariboru 22,2, v Beogradu 21 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 760, temperatura je znašala 11,7.

— Drzen roparski napad. Drzen roparski napad je bil te dni izvršen v neposredni bližini Osijeka. Trije neznanici so napadli kmeta Miškovića iz Bobote, ko se je vračal z vozom domov. Banditi so mu vzeli listino s 3600 Din in pobegnili. Policija je enega napadalca v osebi potepuha Vinka Tička že izsledila. Fant je rop priznal ter izdal tudi svoja sookrivca. Eden je policiji dobno znani in že dolgo iskani tat in ubijalec Salčinović, ki je nedavno pobegnil iz kaznišnice. Policija je tudi njega že izsledila. Pri njem je našla samokres in ves denar. Oba roparja sta bila izročena sodišču.

Iz Ljubljane

— Krsto z zemski ostanki pokojnega Ivana Stacula prepeljejo drevi ob 20. iz Splita v Ljubljano. Pogreb ponesrečenega trgovca bo v sredo ob 16. izpred glavnega kolodvoru na pokopališče k Sv. Križu.

— Zatvoritev prehoda skozi Lattermannov dvored. Mestno načelstvo ljubljansko je odredilo, da bo prehod skozi Lattermannov dvored, ki vodi od spodnjega dela bivšega otroškega igrišča mimo velesejskih paviljonov proti pivovarni Union, v času od 26. avgusta do 20. septembra za javno uporabo zaprt in sicer zaradi prireditve jesenskega velesejma.

— V »200« manjka pri nekaterih kletkah napisnih tablic, ki bi jih bilo v orientaciji obiskovalcev napraviti. »200« je zlasti ob nedeljah in praznikih številno obiskani.

— Stranke iz hiše, trgovine v hišo! Na Sv. Petra cesti in Vidovdanski cesti adaptirajo ravnokar v treh hišah pritiščna stanovanja v trgovske lokale. Tudi v drugih mestnih delih so adaptacije v pritiščnih v enake svrhe številne.

— Prenovitev hiš. Te dni prepletkavajo na Zaloški cesti hišo veletržca Andreja Šarabona; v Ilirski ulici je prenovil svojo kupljeno villo dr. Blumauer in so-

sed dr. Dermastja. Na Vidovdanski cesti je dal nanovo prebarvati svojo hišo Ivan Černe, na Sv. Petra cesti pa gostilničar Fr. Rozman.

— Krajevni odbor Rdečega križa v Ljubljani. Vsem članom naše humanitarne organizacije smo poslali položnice za plačilo članarine za leto 1930. Člane, ki za to leto članarine niso plačali, bo obiskal v prihodnjih dneh naš tajnik g. Ivan Malnar. Obenem bo nabiral nove člane za ljubljanski krajevni odbor Rdečega križa. Vljudo prosimo cenjeno ljubljansko občinstvo, da pristopa k Rdečemu križu in nas podpira pri človekoljubnem delovanju z letno članarino 30 Din. Priredili smo tudi letno počitniško kolonijo na Trati v Poljanski dolini za 30 deklic iz ljubljanskih revnih rodbin brezplačno. V koloniji so se deklice kljub slabemu vremenu duševno in telesno okrepile. Čaka nas mnogo karitativnega dela, ki ga bomo mogli uspešno izvršiti le tedaj, ako nas bodo podpirali vsi, ki imajo srce za trpljenje svojega bližnjega. — Pisarna Rdečega križa je v Wolfovi ulici (Oraznov dom).

— Ljubljansko občinstvo vljudo vabimo, da se udeleži sprejema angleških pevcev, ki pridejo v Ljubljano v sredo, ne 20. t. m. ob 3/4 na 11. uro dopoldne. Sprejem bo na glavnem kolodvoru po prihodu zagrebškega vlaka. Zvečer ob pol 21. uri se vrši v uniojski dvorani izredno zanimiv koncert, na katerem bo imela naša publika prvikrat priliko slišati angleške zborovske skladbe v originalnem jeziku in v originalnem podajanju. Zbor nastopi pod vodstvom dirigenta Faga Arturja, ki je eden najslavnejših angleških dirigentov. Vstopnice za koncert se dobijo v Maticni knjigarni.

— Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske bo imel danes ob 20. važno pevsko vajo.

— Vse ljubljanske pevce pozivamo, da se udeleže v sredo, 20. t. m. ob triletri na 11. dopoldne sprejema angleških pevcev na glavnem kolodvoru ter se polnoštevilno udeleže koncerta zvečer ob pol 21. v Filharmoniji. Pokažimo izrednim pevskim gostom ob njihovem prvem posetu v Ljubljani največjo pozornost. Sprejema na kolodvoru se udeleže tudi muzika dravske divizijske oblasti. — Upr. Hubadove ž. JPS.

— Dr. Perko od 23. incl. do 31. t. m. ne ordinira.

Franc Jožefova ljubica

Edina ženska, s katero je Franc Jožef nad 35 let intimno občeval, je bila Katarina Schrat

Med mnogimi dunajskimi trgi, ki spominjajo na 400 leto vladanje habsburškega rodu, so redki, ki bi mogli tekmovali po svoji intimni prikupljivosti z Maksimilijanovim trgom v Hietzingu. Tu je bilo za Franca Jožefa bivališče dvornih uradnikov, visoke birokracije in mnogih umetnikov. V vili na Hietzinger Gloriettegasse 9 je stanovala Katarina Schrat, dama, ki je bila nad 30 let cesarjeva prijateljica in zaupnica. Kati Schrat, hči poštarja v Badnu pri Dunaju, je prišla kot mlado dekle h gledališču. Heinrich Laube jo je odkril za Burgtheater. Ugajala je, ker je bila naravna in dražestna. V avstrijskem značaju, prijaznosti in zmislu za humor je bila njena moč in meje njene umetnosti.

Kako sta se seznanila

Nekoč je bila v avdienci in vzbudila je pozornost Franca Jožefa. Prijateljstvo z dvorom je pa navezala Elizabeteta, ki se je v Ischlu seznanila z umetnico in jo vzbudila. Ali je bila skrb v neprestanem strahu daleč od Dunaja bivačice cesarice obogatiti življenje izoliranega sopraga potom občevanja z novim človekom, ali pa je izviralo iz prizadevanje iz prikritiga samoočitka — naj bo že kakorkoli — samo temeljito poznavanje človeka in dobrotost je lahko tako dobro izbrala. Posihmal je posegala Katarina Schrat v življenje Franca Jožefa do konca. Njena vloga spada k sliki cesarjevega Dunaja.

Romantika dveh src

Čeprav je bil Franc Jožef osebno središče svoje države, je spoznala prestolnica le malo onih pojavov na velikih dvorih, kjer krmijo na cesarjevih vratih prisključujoča usesa množico s čenčanjem slug. Misterioznost tega dvora je bilo pomanjkanje vidne vsebine. Opetovano se je zdelo, da je oseba Franca Jožefa za dolgo izgnila. Ostala je samo funkcija nevidnega cesarja. Je resnično živ? Osebo jedro mistične lupine je bilo več kot skromno in če bi bila Schratova pisala spomine, kakor so ji svetovali mnogi prijatelji, bi bila prišla v zadrego izoblikovati malo življenje velikega dvora. Radovedno oko bi bilo videlo korektnega, starega gospoda, ki je zgodaj jutraj, ko se je zdramilo v velikem schönbrunnskem parku prvo življenje, zapustil svoj grad in se napotil k majhnim, komaj vidnim vrtom, potem pa prekoračil cesto, da bi vstopil v hišo v Gloriettegasse, označeno s številom 9. Tam ga je pričakovala na pragu vedno dobro razpoložena, smešljiva, joča se dama v pritiščni, ne posebno veliki sobi s starodunajskim pohištvom, pa belo pogrnjena in z rožami okrašena miza z zajutrekom. Franc Jožef, ki je imel svoje življenjske navade, je naročil gospodinj, naj napravi iz ranega jutra dan. Poleti pred odhodom v Ischlo se je večkrat pripetilo, da se je začel njed dan v hiši Katarine Schratove več tednov zapored ob 4. jutraj. Se bolj je veljalo to v Ischlu, kjer je bil cesarjev letni gradič po »privatni stezi« spojen z vilo »Felicitas«, katero je bila kupila Schratova od hotelarja Seaueria. Ob tej poti so pazili skriti policijski agenti,

Štiri tedne v zraku

Iz Saint Louisa poročajo, da se je letalo »Greater Saint Louis«, ki je doseglo nov vztrajnostni rekord, v nedeljo ob 6.39 odmotnega ali ob 13.39 srednjeevrop. časa spustilo na tla. Letalca Jackson in O'Brien sta bila 647 ur nepretrgoma v zraku in sta prekosila rekord bratov Hunter za 96 ur. Pilota sta izjavila, da sta se morala spustiti, ker se je bil pokvaril motor. Motor proti koncu ni deloval normalno in tudi dotok olja ni bil pravičen. Na pilotov sedež so neprestano padale drobne kapljice strojnega olja. Če bi ne bilo defekta, bi bila letalca ostala v zraku 1000 ur.

Dva mlada, pogumna Američana sta torej doprinesla presenetljiv dokaz, kako daleč je že napredovala moderna tehnika. Ob neprestanem enoličnem brnenju propelerja sta krožila celih 27 dni in noči med nebom in zemljo, da prekosita rekord bratov Hunter, ki je vzbudil nedavno občudovanje vsega kulturnega sveta. Rekord, ki je znašal še pred dobrim letom 420 ur in je poskočil s presenetljivim uspehom bratov Hunter na 553 ur, znaša zdaj že 647 ur. Američani pa tudi s tem še niso zadovoljni in novemu rekordu je že napovedan boj.

V starih časih

— Ko sem bila jaz mlada, smo spravljali denar v nogavice, — pravi stara mati vnukinji.

— Zakaj baš v nogavice? Saj se je moralo vse videti.

gastva, niti ni polagala mnogo važnosti na to. To govori v prilog njenemu značaju. Ne smela bi pa biti ženska, če bi ne hotela imeti tu pa tam želje, katere ni bilo mogoče izpolniti brez denarja. Franc Jožef ni bil nikoli malenkosten, toda za denar ni imel nobenega smisla. Iz tega so pogosto nastala nesporazumljenja, katerih brez spretnih diplomatov ni bilo mogoče poravnati. V takih primerih je morala Schratova čutiti moč mogočnega vrhovnega dvornega maršala.

Med spomini na dneve, ko je bila nekronana cesarica, leže tudi pisma in brzojavke Franca Jožefa. To so kratki dokumenti. Cesar ni rad pisal pisem in če jih je že pisal, so bila zelo kratka. Eno se je glasilo: »Prosim, da obdržite novice, o katerih sem vam včeraj pisal, zase. Srčne pozdrave. Franc Jožef.« To pismo pove zelo malo. V Ischlu, v vilo Felicitas, je brzojavil ob 6. jutraj: »Ste srečno prispeli v Ischlo in kako se počutite? Franc Jožef.« In ob drugi priliki: »Iskrena hvala za včerajšnje pismo. Kako se počutite danes? Skrbim me. Srčne pozdrave.« Redke besede takih brzojavk so edini dokumenti Franca Jožefovih čustev.

Cesar — čudak

V berlinskem založništvu za kulturno politiko je izšla ob 100 letnici rojstva predzadnjega avstrijskega cesarja Franca Jožefa knjiga spominov na tega vladarja. Knjigo je napisal general major Edvard Steinitz in sicer na podlagi spominov cesarjevega pobočnika Höhnela. Nezaupanje Franca Jožefa do drugih in celo do samega sebe se je kazalo jasno v znani njegovi lastnosti, da ni smel nihče govoriti z njim o ničemer drugem, razen o stvareh, spadajočih v resor dotičnega, ki je bil baš poklican v avdienco. Höhnel pripoveduje, da je dal cesar vedno vprico sebe sežgati vse, kar je bilo v košu za papir.

Franca Jožef ni imel prav nobenega smisla za humor in zato ni trpel, da bi se kdo vprico njega šalil. Nekoč sta pa le poskusila dva pri cesarju zelo dobro zapisana dostojanstvenika govoriti vprico njega o neki kočljivi, smešni zgodbi. Cesar je nekaj časa začuden gledal dostojanstvenika, ki je zgodbo pripovedoval, potem mu je pa molče obrnil hrbet. S tem je bilo jasno rečeno, naj neha pripovedovati.

Človek težko verjame, da cesar Franc Jožef razkošja skoro ni poznal. Sicer ga pa tudi nikalo ni. Celot darovi, katere nudi narava tudi najsiromajnejšim, ga niso veselili. V Schönbrunnu si je izbral sobo, kamor ves dan ni posijalo solnce in iz katerih je bil najslabši razgled. Se ko je bil težko bolan, je spal na železni postelji, pokrit z odejo iz velblodje dlake.

Nekoč je govoril pobočnik s cesarjem o ženitvi. Cesar je imel na svoji pisalni mizi baš cel kup prošnji oficirjev, ki bi se bili radi oženili. Höhnel je pripomnil, da se prav nič ne čudi, da mislijo tako mnogi na svojo največjo državljansko dolžnost — oženiti se in imeti otroke. Cesar, ki ni vedel, dali govori resno ali se šali, mu je pogledal svopi v oči, rekoč: »Hvalite boga, da niste oženjeni.«

Nekoč je prišel ministrski predsednik Körber ob 3 ponoči iz parlamenta v Schönbrunn in dal zbuditi cesarja, da bi dobil od njega dovoljenje za odgoditev državnega zbora. Ko je Höhnel drugi dan namignil na to izrednost, je cesar odgovoril, da je storil Körber prav, da ni čakal z nujno zadevo do jutra. V splošnem lahko rečemo, da je bil Franc Jožef okosteneli pikolovec.

Pri zdravniku.

— Ne morem vam povedati, gospod doktor, kako ljubosumen je moj mož.
— Ima vzrok?
— Zal ne.

